

เครื่องมือ ภัยพิบัติ ชุมชน

คู่มือเรียนรู้สู่ภัย

การอบรมปฏิบัติการ “เครื่องมือรับภัยพิบัติ ภูมิคุ้มกันชุมชน”
ในการประชุมวิชาการการแพทย์ฉุกเฉินประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ครั้งที่ ๙
ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘

เข้าใจวิถีชีวิต-เข้าใจภัยพิบัติชุมชน

เรียนรู้มิตินิเวศวัฒนธรรมและศักยภาพชุมชนเพื่อรับมือภัยพิบัติ

แนวคิดเพื่อความเข้าใจภัยพิบัติและศักยภาพชุมชน
“วิธีคิด” คือฐานรากที่ออกดอกผลเป็นเครื่องมือหรือ “วิธีทำ”

แนวคิดนิเวศวัฒนธรรมชุมชน

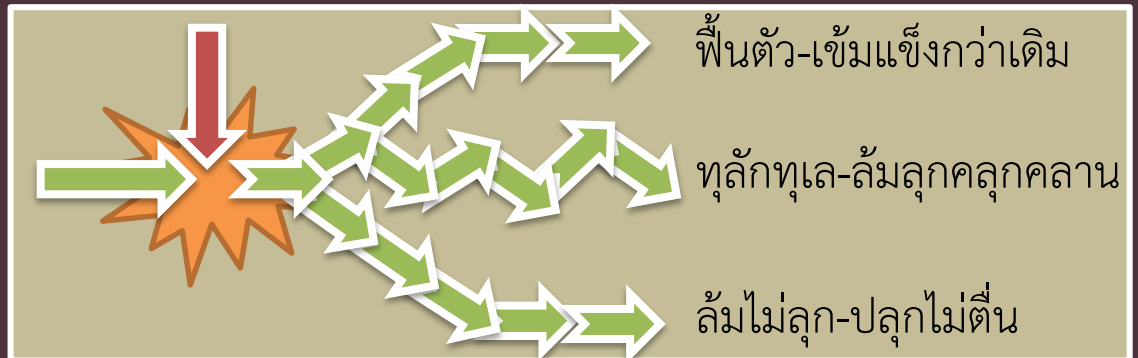
ท้องถิ่นปรับตัวเพื่ออยู่กับภัยพิบัติได้ด้วยภูมิปัญญา วัฒนธรรม และเทคโนโลยีพื้นบ้านผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ของชุมชน

แนวคิดพลังการฟื้นตัวของชุมชน

- ขีดความสามารถในการยืนหยัดรับมือภัยพิบัติ
- สามารถเผชิญปัญหาทั้งก่อนภัยพิบัติ ระหว่างการเกิดภัยพิบัติและการฟื้นฟูชีวิต ความเป็นอยู่หลังเกิดภัยพิบัติ
- พลังการฟื้นตัวมีทั้งขีดความสามารถในแบบที่เฉพาะเจาะจงกับภัยพิบัติแต่ละประเภทและขีดความสามารถที่เป็นศักยภาพทั่วไป

แนวคิดทุนชุมชน: ทุนกายภาพ-ทุนสังคม

แนวคิดชุมชนจัดการภัยพิบัติ

มีกรรมการ ทีมงาน

มีการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติ

มีการฝึกซ้อมแผน

มีการจัดหาอุปกรณ์ให้พร้อม

มีมาตรการป้องกัน

มีระบบข้อมูลที่ทันสมัย

มีระบบเตือนภัยที่ดี

มีมาตรการลดความเสียหาย

มีความพร้อมทีมกู้ชีพ-กู้ภัย

มีมาตรการด้านฟื้นฟู

มีระบบการแพทย์สาธารณสุข

เครื่องมือภัยพิบัติชุมชน

เครื่องมือ
ภัยพิบัติ
ชุมชน

คู่มือเรียนรู้ภัย

Community Disaster Tools

เครื่องมือภัยพิบัติชุมชน คู่มือเรียนรู้ภัย

Community Disaster Tools

สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสท.)
ชั้น 3 อาคาร 88/37 (คตวิดิฮอ) อาคารอเนกประสงค์ 6 กระทรวงสาธารณสุข เลขที่ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 11000 โทรศัพท์ 0 2690 1362 โทรสาร 0 2690 1488
E-mail : a.jaisala@gmail.com www.nidm.or.th

ประโยชน์ของเครื่องมือ ภัยพิบัติชุมชน ๔ ชั้น

■ การใช้เครื่องมือ: เป้าหมาย ■

เครื่องมือที่ออกแบบมานี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. เพื่อการเรียนรู้และเข้าใจศักยภาพชุมชน
2. เพื่อการแลกเปลี่ยนและเริ่มกระบวนการสนทนา
3. เพื่อการรวบรวมข้อมูลและจัดการความรู้ให้เป็นระบบ
4. เพื่อเสริมกระบวนการจัดการภัยพิบัติชุมชนให้ดีขึ้น

เครื่องมือภัยพิบัติชุมชน

ที่	ชื่อเครื่องมือ	ประโยชน์: ความเข้าใจในมิติของภัยพิบัติชุมชน			
		พลังการฟื้นตัวชุมชน	ทุนชุมชน	นิเวศวัฒนธรรมชุมชน	ชุมชนจัดการภัยพิบัติ
๑	ผังประวัติศาสตร์ภัยพิบัติชุมชน	★★	★★	★★★	★★★
๒	แผนที่ชุมชนรับมือภัยพิบัติ	★★★	★★★	★★★	★★★★
๓	ผังเครือญาติ	★★★	★★★★	★★★	★★
๔	ผังเครือข่ายและองค์กรชุมชน	★★★	★★★★	★★★	★★★
๕	ระบบสื่อสารชุมชน	★★★★	★★★★	★★	★★★★
๖	ปฏิทินชุมชน ปฏิทินภัยพิบัติ	★★★	★★	★★★	★★★★
๗	ตารางทุนชุมชน	★★★	★★★★	★★	★★★★
๘	ระบบสุขภาพและการแพทย์ฉุกเฉิน	★★★	★★★	★★	★★★★
๙	เรื่องเล่าภัยพิบัติ	★★★	★★★★	★★★★	★★★

เครื่องมือชิ้นที่ ๑

ประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ

เดิมเกิดอุทกภัยเกือบทุกปี เพราะพื้นที่บริเวณแม่น้ำตาปีโค้งวนเป็นวังน้ำรอบหมู่บ้าน เมื่อเข้าฤดูน้ำหลาก เดือนสิบเอ็ด-สิบสอง ระดับน้ำในแม่น้ำตาปีสูง ก็เอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือนที่อยู่บริเวณที่ต่ำเป็นประจำสม่ำเสมอ

2531 น้ำป่า พายุฝนและดินโคลนถล่มที่กะทูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช น้ำ ดินโคลน พร้อมท่อนซุงไหลบ่ามาถึงตำบลถ้ำพรรณรา สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนลุ่มน้ำตาปี

2554 มีการเตือนภัยว่าจะเกิดน้ำท่วมใหญ่ในช่วงเดือนเมษายน ทุกคนต่างคิดว่าเป็นไปไม่ได้ แต่ก็เกิดน้ำเอ่อล้นแม่น้ำทะเล็กเข้าท่วมหมู่บ้านสูงกว่า 2 เมตร

พ.ศ. 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555

2505 ลมพายุโซนร้อนแหลมตะลุมพุก

2518 น้ำตาปีในหลากช่วง พ.ย.-ธ.ค. และน้ำทะเลหนุน 3-4 วัน/น้ำมากสูงราว 6 เมตร และมีดินโคลนถล่ม

หลังการสร้างอ่างเก็บน้ำที่กะทูน ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ไม่มีน้ำท่วมอีกเลย ชาวบ้านพากันต่อเติมได้ถุนบ้านที่เคยโล่งเป็นบริเวณพักอาศัย

ตัวอย่างเส้นทางประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ อ. ถ้ำพรรณรา นครศรีธรรมราช

เครื่องมือชิ้นที่ ๑

ประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ

พ.ศ.	เดือนที่เกิด	ประเภทภัยพิบัติ	ระยะเวลา	ความรุนแรง (ตาย-เจ็บ) ความเสียหาย (ทรัพย์สิน)	กลุ่มเสี่ยง	ผลกระทบและบทเรียน	พ.ศ.	พ.ย.	น้ำป่า พายุฝน และดินโคลนถล่มที่เกาะทูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช น้ำ ดินโคลนพร้อมท่อนซุงไหลป่ามาถึงตำบลถ้ำพรรณรา	3-4 วัน	รุนแรงมาก สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนในลุ่มน้ำตาปีที่น้ำถูกโคลนถมสูงขึ้น 1-2 เมตร ทำให้ทำนาต่อไปไม่ได้ ชาวบ้านต้องหันมาทำสวนยางและสวนปาล์ม เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> • บ้านในที่ลุ่ม • บ้านที่สร้างไม่แข็งแรง 	หลังการสร้างอ่างเก็บน้ำที่เกาะทูน ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ไม่มีน้ำท่วมอีกเลย ชาวบ้านพากันต่อเติมใต้ถุนบ้านที่เคยโล่งเป็นบริเวณพักอาศัย
ก่อน พ.ศ. 2531 เกิดแทบทุกปี	เดือน พ.ย.-ธ.ค.	น้ำตาปี ไหลหลากเข้าท่วมบ้านเรือนเป็นประจำแทบทุกปี	ประมาณ 2-3 เดือน	ไม่รุนแรง น้ำค่อยๆ ท่วมสูงขึ้น ชาวบ้านปรับตัวอยู่บนบ้านยกใต้ถุนสูง มีเรือทุกบ้าน		ชุมชนพึ่งตนเองได้มากด้วยการปรับตัวอยู่กับน้ำท่วม เป็นธรรมชาติ	2531	พ.ย.	น้ำป่า พายุฝน และดินโคลนถล่มที่เกาะทูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช น้ำ ดินโคลนพร้อมท่อนซุงไหลป่ามาถึงตำบลถ้ำพรรณรา	3-4 วัน	รุนแรงมาก สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนในลุ่มน้ำตาปีที่น้ำถูกโคลนถมสูงขึ้น 1-2 เมตร ทำให้ทำนาต่อไปไม่ได้ ชาวบ้านต้องหันมาทำสวนยางและสวนปาล์ม เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> • บ้านในที่ลุ่ม • บ้านที่สร้างไม่แข็งแรง 	หลังการสร้างอ่างเก็บน้ำที่เกาะทูน ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ไม่มีน้ำท่วมอีกเลย ชาวบ้านพากันต่อเติมใต้ถุนบ้านที่เคยโล่งเป็นบริเวณพักอาศัย
2505	ต.ค.	พายุไซร่อนร้อน แหลม ตะลุมทุกพัดเข้าถล่มหมู่บ้าน	หนึ่งวันหนึ่งคืน	รุนแรงพอลมควรร ลมพัดนำกลั้วมาก พ้ามืดดำ ต้นไม้หักโค่น คนไม่กล้าลงจากบ้านต้นไม้หักโค่นหลังคาบ้าน หลุดพังหลายหลัง	คนแก่ เด็ก บ้านที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน	มีทหารเข้ามาให้ความช่วยเหลือ นับเป็นครั้งแรกที่มีความช่วยเหลือจากภายนอก	2554	เม.ย.	มีการเตือนภัยว่าจะเกิดน้ำท่วมใหญ่ ทุกคนต่างคิดว่าเป็นไปได้แต่ก็เกิดน้ำเอ่อล้น แม่น้ำทะเลาะเข้าท่วมหมู่บ้านสูงกว่า 2 เมตร		รุนแรงมาก น้ำท่วมเข้าหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว ตัดขาดการติดต่อกันของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> • บ้านที่สร้างไม่แข็งแรง • บ้านชั้นเดียว • บ้านที่ย้ายลงมาอาศัยที่ชั้นล่าง 	ชาวบ้านหันมาสร้างบ้านยกพื้นใต้ถุนหรือต่อเติมชั้นสอง มีการจัดตั้งกลุ่มอาสา กู้ชีพ-กู้ภัยที่มีความสามารถสูง
2518	พ.ย.-ธ.ค.	น้ำตาปีหลากพร้อม กับน้ำทะเลหนุนสูงทำให้น้ำท่วมถึง 6 เมตรและโคลนถล่ม	3-4 วัน	รุนแรงพอลมควรร ที่น้ำเสียหายเกือบหมด ต้องหาหอยยืมเป็นหนึ่ลิน	บ้านใกล้ฝั่ง แม่น้ำตาปี น้ำท่วมรุนแรงและเกิดดินริมฝั่งหลาย	น้ำท่วมทำให้บ้านเรือนจำนวนหนึ่งเสียหายดินริมฝั่ง แม่น้ำทะเลาะจากกรกัดเซาะของสายน้ำ							

จากเส้นทางประวัติศาสตร์มาสู่การถอดบทเรียนประสบการณ์ภัยพิบัติ

เครื่องมือชิ้นที่ ๑

ประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ: กิจกรรมการเรียนรู้

๑. อ่านเรื่องราวประสบการณ์การเกิดภัยพิบัติในชุมชน จากเอกสารตัวอย่าง
๒. นำเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่านมาเขียนลงในเส้นทางประวัติศาสตร์
๓. จากเหตุการณ์ในเส้นทางประวัติศาสตร์ นำมาลงในตารางวิเคราะห์เพื่อถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในอดีต

ประโยชน์ของเครื่องมือชิ้นที่ ๑

■ ประโยชน์ของการทำผังประวัติศาสตร์ภัยพิบัติชุมชน ■

1. การทำผังประวัติศาสตร์ภัยพิบัติชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นการสนทนากับชุมชนที่ง่ายที่สุด เป็นเครื่องมือที่สร้างการมีส่วนร่วม เพราะเป็นการสนทนาถึงความทรงจำร่วมกันของชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมพลังให้กับชุมชน เพราะชุมชนเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดในเรื่องที่เคยเกิดขึ้น
2. การทบทวนเหตุภัยพิบัติที่เคยเกิดขึ้น ทำให้เห็นว่าภัยพิบัติไม่ใช่เรื่องไกลตัวสำหรับในชุมชนที่ไม่เคยเผชิญกับภัยพิบัติเลยก็จะทำให้เห็นว่าชุมชนไม่มีประสบการณ์ในการเผชิญหรือจัดการกับภัยพิบัติเลย
3. การทบทวนประสบการณ์ภัยพิบัติทำให้เห็นประเภท ลักษณะความรุนแรง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่จำเป็นต้องจัดให้มีการช่วยเหลือ
4. การทำผังประวัติศาสตร์ภัยพิบัติชุมชนเป็นเครื่องมือแรกจะช่วยให้การทำเครื่องมือชิ้นอื่นๆ ง่ายขึ้น เพราะมีการทบทวนประสบการณ์ไว้เป็นความเข้าใจพื้นฐานร่วมกันแล้ว

กิจกรรม: จัดทำแผนที่ชุมชนจัดการภัยพิบัติ

๑. ภัยพิบัติที่เคยเกิดขึ้น

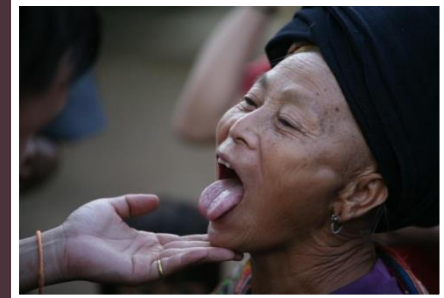
- ๑.๑ ภัยพิบัติที่เคยเกิดขึ้น
- ๑.๒ พื้นที่เสี่ยงที่ได้รับผลกระทบ
- ๑.๓ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง

๒. ภัยพิบัติที่มีโอกาสเกิดขึ้น

- ๒.๑ ภัยพิบัติที่มีโอกาสเกิด
- ๒.๒ พื้นที่เสี่ยงที่ได้รับผลกระทบ
- ๒.๓ ประชากรกลุ่มเสี่ยง

๓. การรับมือ การเตรียมพร้อม

- ๓.๑ กายภาพ-ลักษณะภูมิประเทศ (เนินเขา พื้นที่สูง พื้นที่ลุ่มภัย)
- ๓.๒ จุดอพยพ จุดรวมพล จุดส่งต่อ (เช่น อบต. วัด โรงเรียน ตลาด สถานีอนามัย รพ.)
- ๓.๓ บุคคล เจ้าหน้าที่ อาสาสมัครฯ (เช่น อสม. ผู้นำชุมชน กู้ชีพกู้ภัย ช่างต่อเรือ คนขับเรือรับจ้าง)

ประโยชน์เครื่องมือชิ้นที่ ๒

แผนที่ชุมชนรับมือภัยพิบัติ

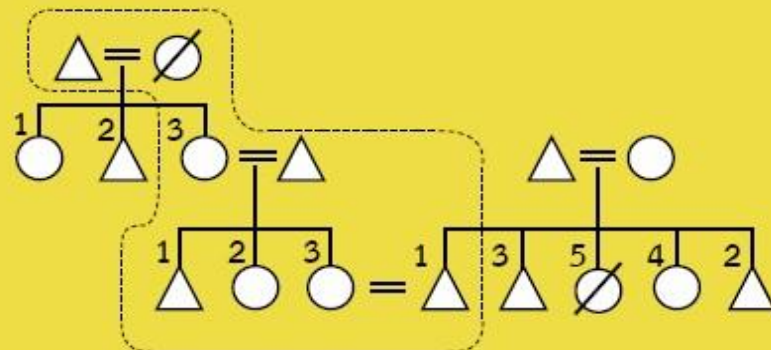
- ประโยชน์การทำแผนที่ชุมชนรับมือภัยพิบัติ ■
  1. ชุมชนได้ร่วมกันทบทวนพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรับมือภัยพิบัติของชุมชน
  2. การวิเคราะห์พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางสังคมทำให้ชุมชนเข้าใจลักษณะเฉพาะของกลุ่มเปราะบางและการเข้าถึงกลุ่มเปราะบางซึ่งมีความสำคัญในการวางแผนรับมือภัยพิบัติ
  3. ข้อมูลต่างๆ สามารถประมวลและนำมาเขียนรวมไว้อยู่ในแผนที่ชุมชนรับมือภัยพิบัติได้ ทำให้เกิดความเข้าใจเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลชุดต่างๆ

เครื่องมือชิ้นที่ ๓ ฟังเครือญาติ

- = สัญลักษณ์แทนผู้หญิง
- △ = สัญลักษณ์แทนผู้ชาย
- = ไม่ระบุเพศ
- △ ⊂ △ = ซ้ำมเพศ
- ⊙ △ = ป่วย
- ⊘ △ = การตาย
- △ = ○ = สัญลักษณ์การแต่งงาน
- △ ≠ ○ = สัญลักษณ์การหย่าร้าง
- △ III ○ = ความสัมพันธ์มีปัญหาขัดแย้ง
- △ III → ○ = สามีกระทำรุนแรงต่อภรรยา
- △ = ○ = สัญลักษณ์หม้าย
- △ = ⊘ = สัญลักษณ์หม้าย

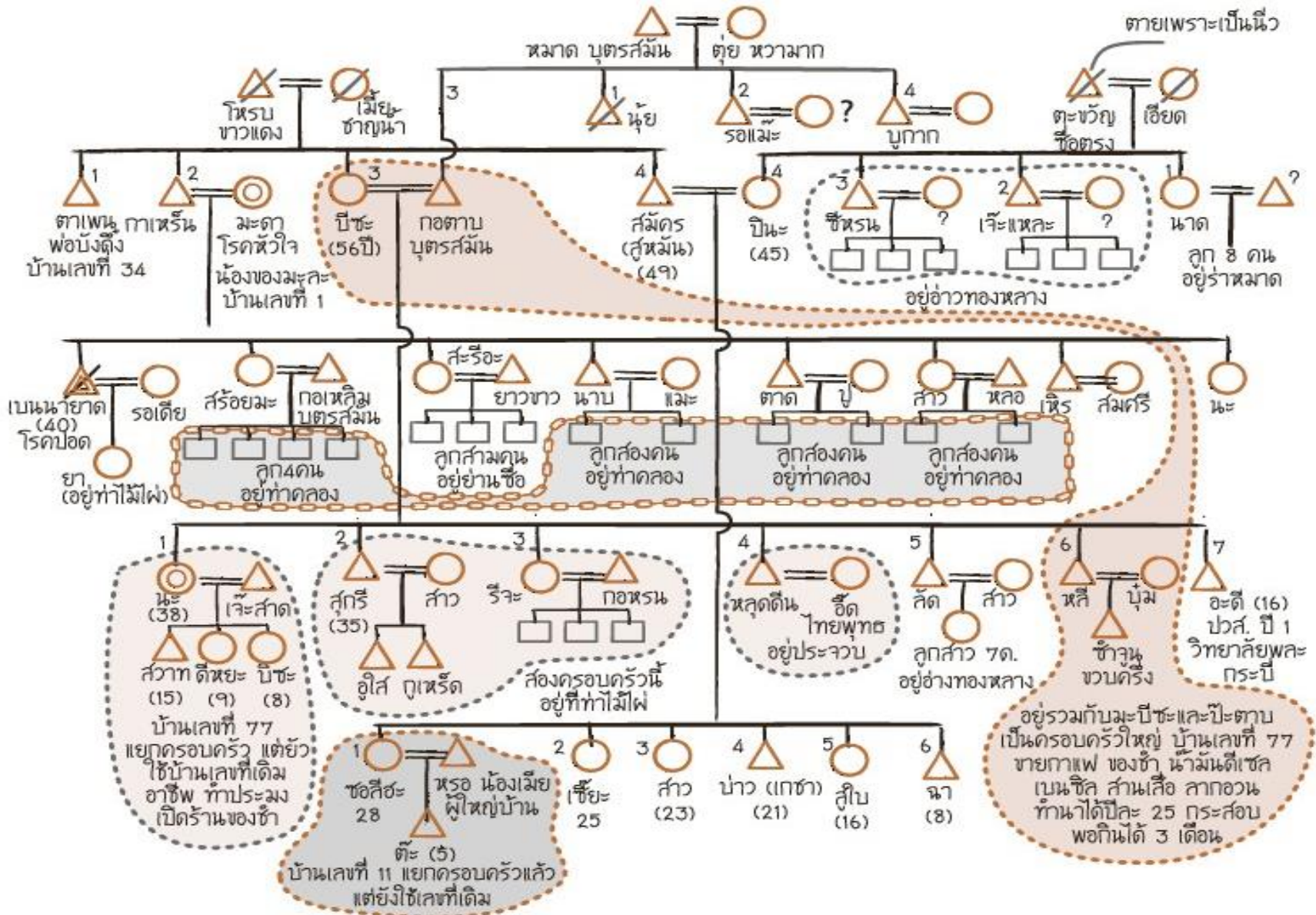
○₁ = △ = ○₂ = สัญลักษณ์การมีภรรยาสองคน (ตัวเลขแทนลำดับภรรยา)

= สัญลักษณ์เส้นประ
 แสดงการอยู่อาศัย
 ในบ้านหลังเดียวกัน

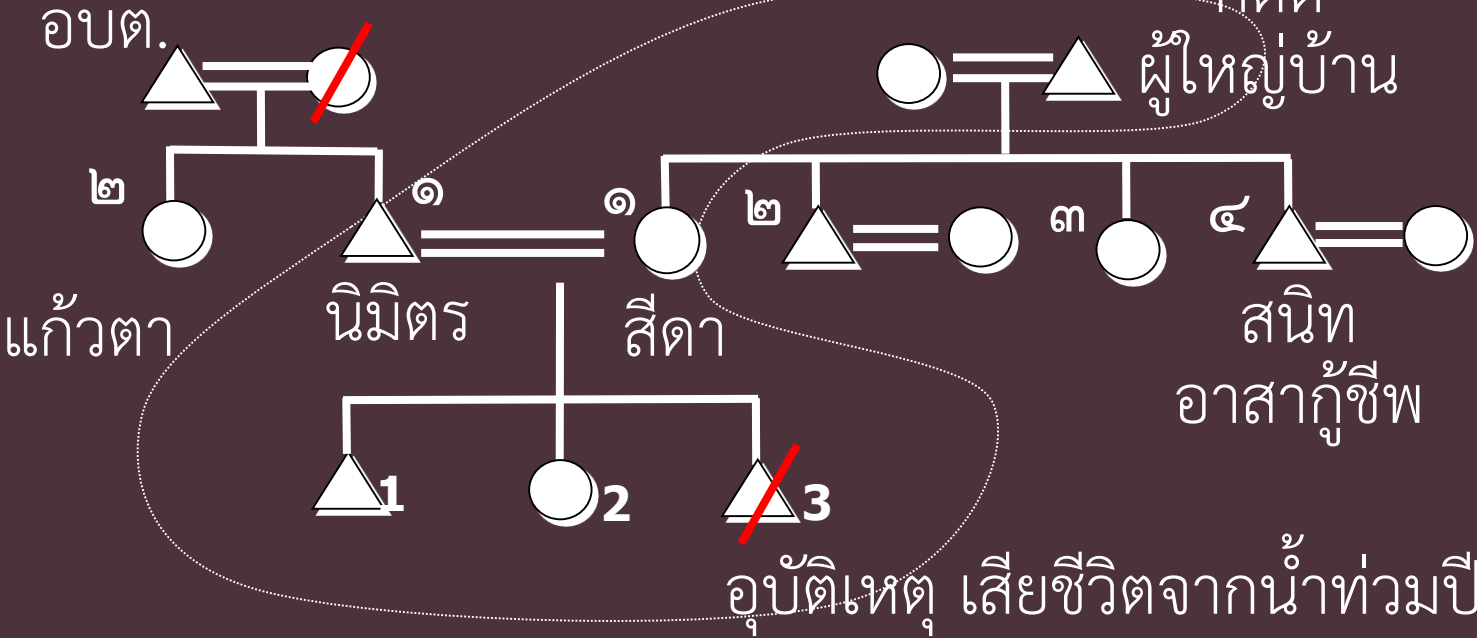

เครื่องมือชิ้นที่ ๓ พังเครือญาติ

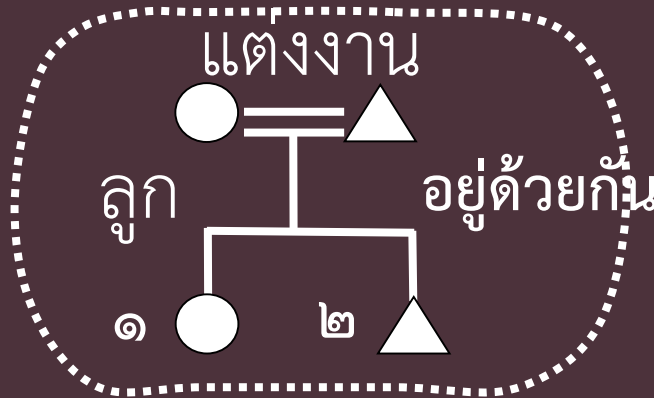

กิจกรรม: ทดลองถอดผังเครือญาติ

สมสมัย

- = ชาย
- ▲ = หญิง
- ~~●~~ ~~▲~~ = ตาย

- ~~●~~ ~~▲~~ = หย่า
- ~~▲~~ = ไม่ถูกกัน
- (๔๒) อายุ
- ▲ # ๑๑ บ้านเลขที่

ประโยชน์ของผังเครือญาติ

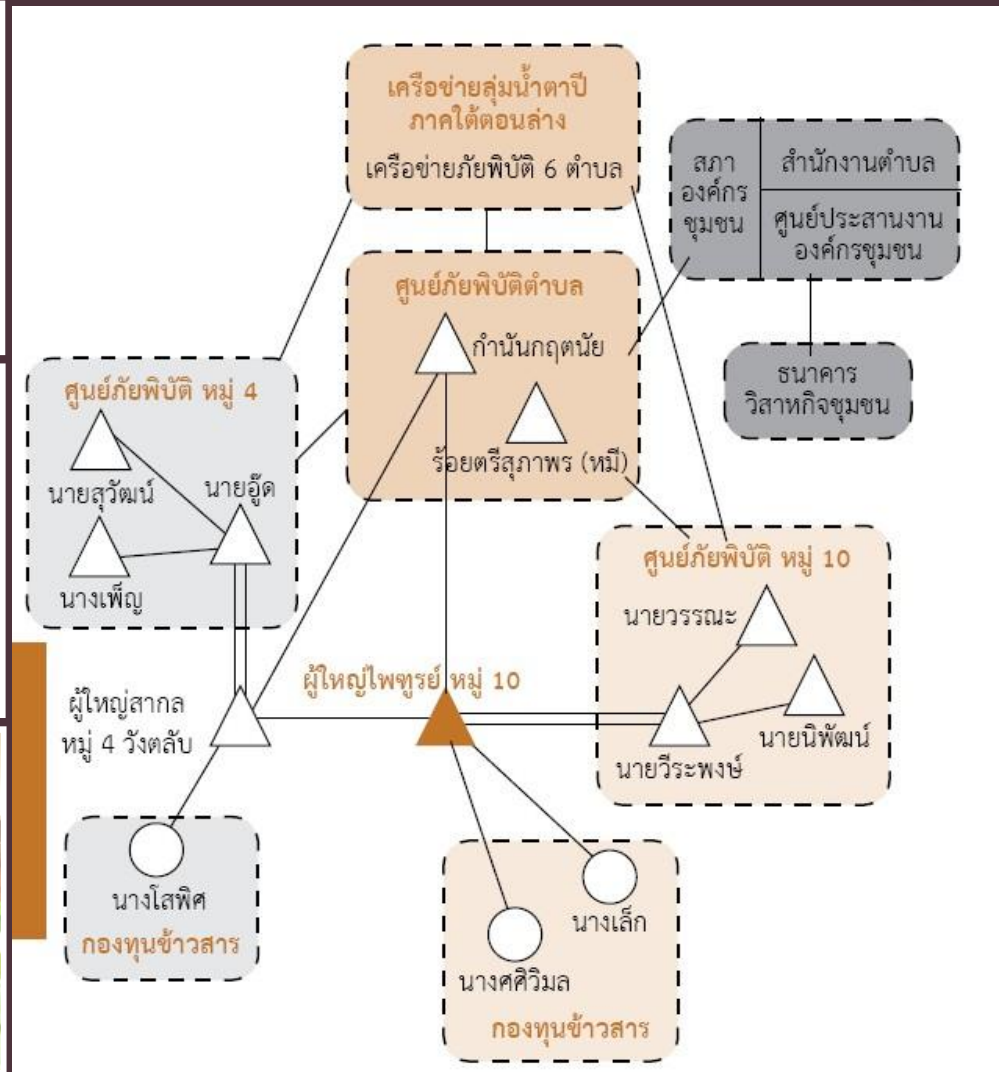
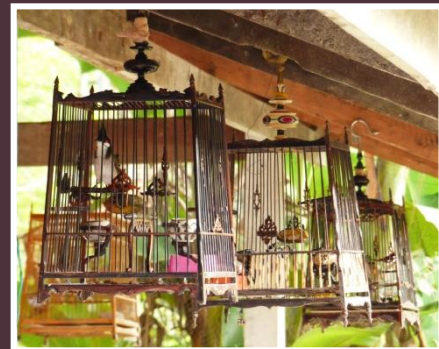
■ ประโยชน์ของเครื่องมือ ผังเครือญาติ ■

ผังเครือญาติเป็นการใช้สัญลักษณ์แสดงตัวบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระบบเครือญาติหนึ่งๆ มีประโยชน์ในการจัดการภัยพิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายประการ คือ

1. ช่วยให้เข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ที่แม้จะมีความซับซ้อนหลายตระกูล หลายรุ่นก็ยังสามารถสืบสาวเชื่อมโยงกันเป็นแผนผังที่เข้าใจง่าย
2. การเข้าใจถึงความสัมพันธ์ในหมู่เครือญาติช่วยให้การวางแผนจัดการภัยพิบัติสามารถดึงเอามิติของเครือญาติซึ่งเป็นระบบการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาช่วยให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีและความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานต่างๆ เจ้าหน้าที่โครงการ หรืออาสาสมัครกับชาวบ้านให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

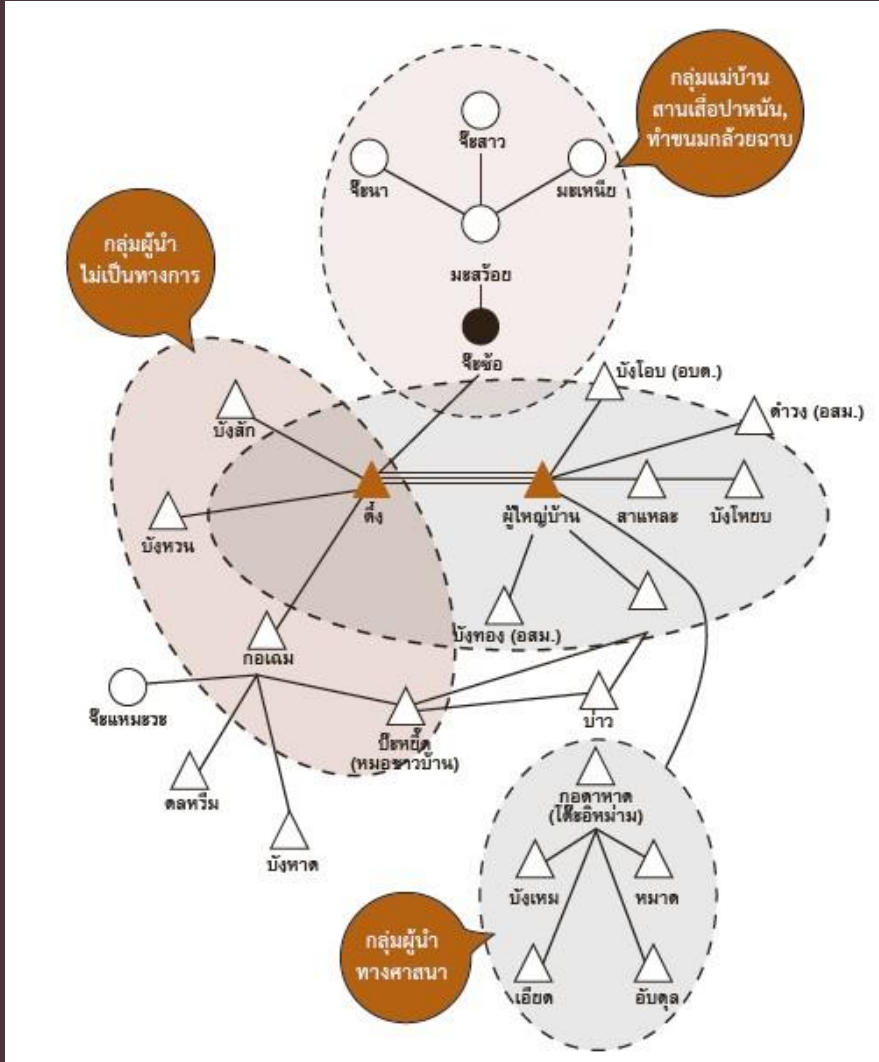
เครื่องมือชิ้นที่ ๔

ผังเครือข่ายและองค์กรชุมชน

แบบฝึกหัด: พังเครือข่ายขององค์กรชุมชน

- เริ่มจากคน (หรือตัวละคร) ที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน
- เชื่อมโยงออกสู่องค์กร, กลุ่ม, กรรมการ, หรือ “กองทุน”
- ทั้งองค์กรที่เป็นทางการและที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มงานอดิเรก กลุ่มเพื่อนสนิท
- โยงจาก “กลุ่ม” เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย
- เพิ่มเติมข้อมูลที่จำเป็นได้ตามต้องการ

พังเครือข่ายองค์กรคือแผนผังความสัมพันธ์

ประโยชน์ฟังเครือข่ายองค์กรชุมชน

■ ประโยชน์ของเครื่องมือ “โครงสร้างองค์กรชุมชน” ■

1. การรู้จักและเข้าใจเครือข่ายและองค์กรชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะช่วยให้เราเห็นได้ชัดเจนถึงมิติความสัมพันธ์ในชุมชน เช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การเข้าใจว่าคนกลุ่มไหน หรือ ตระกูลไหนมีบทบาทต่อชุมชนเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และมีความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรหรือขัดแย้งกับคนกลุ่มไหนบ้าง เป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยให้เราจัดความสัมพันธ์ของเรากับชุมชนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ศักยภาพของชุมชนอยู่ที่การรวมตัว เครือข่ายและองค์กรชุมชนจึงเป็น “ทุนทางสังคม” ที่สำคัญทั้งในการแก้ปัญหาและการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ฟังเครือข่ายและองค์กรชุมชนช่วยให้เราเห็นศักยภาพที่มีอยู่ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้ว เช่น ผู้นำไม่เป็นทางการและองค์กรธรรมชาติที่สามารถขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ในชุมชนได้

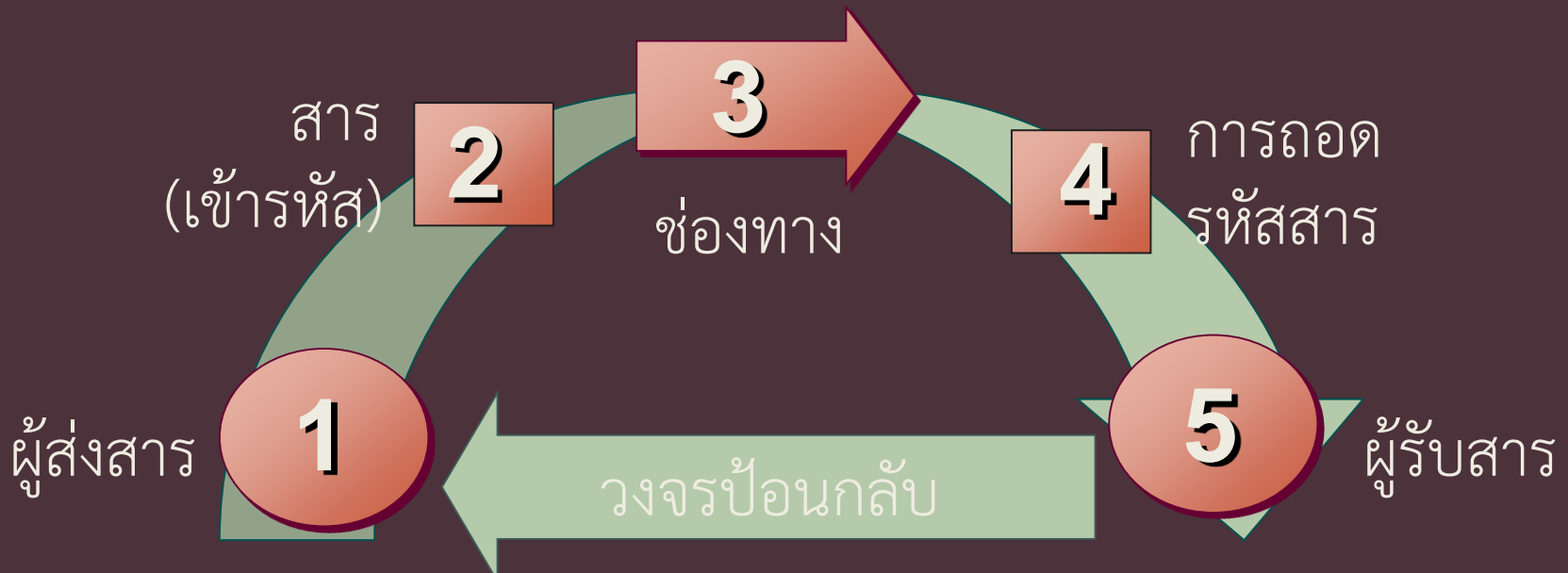

เครื่องมือชั้นที่ ๕

ระบบสื่อสารชุมชน

- ระบบติดตามข้อมูลสถานการณ์ภัยพิบัติ
- ระบบเตือนภัย
- ระบบแจ้งข่าวสาร
- ระบบประสานงาน
- ระบบแจ้งขอความช่วยเหลือ
- สื่อบุคคล สื่อชุมชน สื่อมวลชน สื่อสังคม
- เครื่องมือ คน ระบบ

แบบฝึกหัด: ระบบสื่อสารชุมชน

ตัวอย่างการทำ mind map
ระบบสื่อสารชุมชน

ระดมสมองระบบการสื่อสารทุกระดับใน-นอกชุมชน

ประโยชน์ของระบบสื่อสารชุมชน

- ประโยชน์ที่ได้รับจากเครื่องมือ ระบบสื่อสารชุมชน ■
การจัดระบบข้อมูลการสื่อสารเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการรูปแบบและช่องทางการสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ทั้งในการให้ข้อมูลข่าวสาร การเตือนภัย การเตรียมพร้อม การกู้ชีพ-กู้ภัย รวมทั้งการฟื้นฟูชุมชนหลังภัยพิบัติ ข้อมูลจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ระบบการสื่อสารที่ล้มเหลวมีส่วนสำคัญในการสร้างความสับสนและไร้ประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติ

เครื่องมือชิ้นที่ ๖

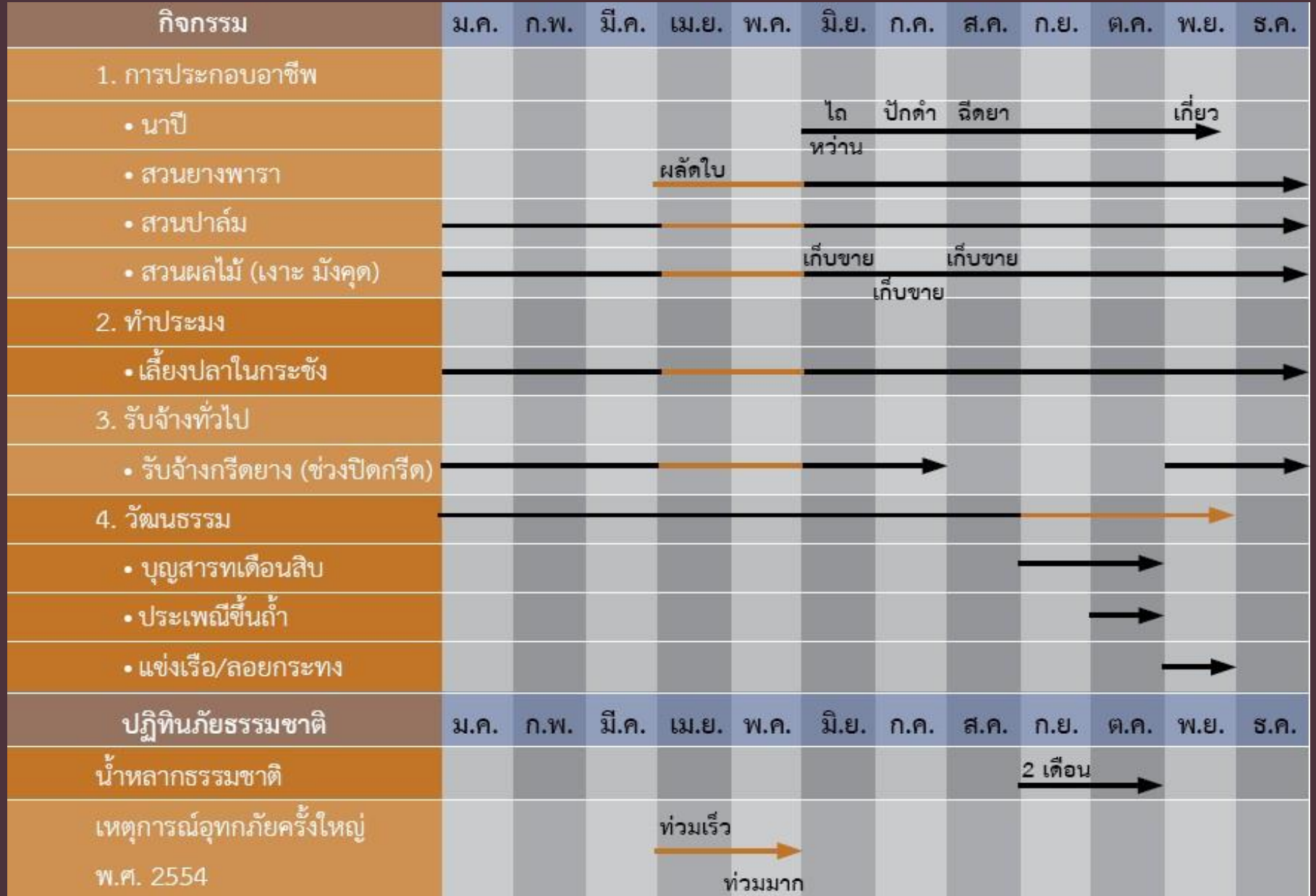
ปฏิทินชุมชน ปฏิทินภัยพิบัติ

- ปฏิทินกิจกรรมในชุมชน
- กิจกรรมทางเศรษฐกิจ
  - อาชีพ การทำมาหากิน
  - การอพยพย้ายถิ่น
  - แรงงานต่างพื้นที่
- กิจกรรมทางวัฒนธรรม
  - ประเพณี เทศกาล
- ปฏิทินการเกิดภัยพิบัติ
- ปฏิทินกิจกรรมเพื่อการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

ปฏิทินชุมชน ปฏิทินภัยพิบัติ

แบบฝึกหัด: ปฏิทินชุมชน ปฏิทินภัยพิบัติ

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. การประกอบอาชีพ												
• นาปี						ไถ	ปักดำ	ฉีดยา				เกี่ยว
• สวนยางพารา				ผลัดใบ		หวาน						
• สวนปาล์ม												
• สวนผลไม้ (เงาะ มังคุด)						เก็บขาย	เก็บขาย					
							เก็บขาย					
2. ทำประมง												
• เลี้ยงปลาในกระชัง												
3. รับจ้างทั่วไป												
• รับจ้างกรีดยาง (ช่วงปิดกรีด)												
ปฏิทินภัยธรรมชาติ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
น้ำหลากธรรมชาติ									2 เดือน			
เหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ พ.ศ. 2554				ท่วมเร็ว								
					ท่วมมาก							
ปฏิทินรับมือภัยพิบัติ												
ทบทวนและจัดทำแผนภัยพิบัติ												
ซ่อมฝายชุมชน												
ทำแนวกันกันชายฝั่งทะเลลาย												
ตรวจสอบความแข็งแรงกระชังปลา												

อ่านเหตุการณ์จากเอกสารแล้วช่วยกันจัดทำปฏิทินภัยพิบัติชุมชน

ประโยชน์ของปฏิทินภัยพิบัติ

■ ประโยชน์ของเครื่องมือปฏิทินชุมชน-ปฏิทินภัยพิบัติ ■

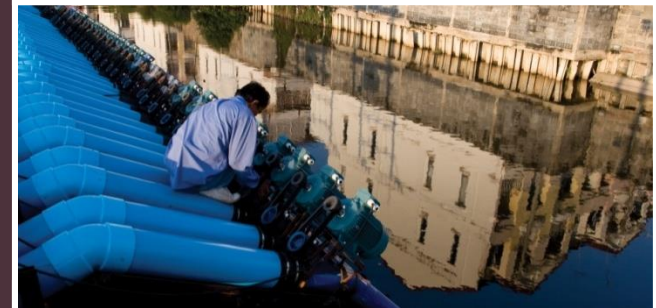
1. ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งหมายถึงแบบแผนกิจกรรม เหตุการณ์ รวมทั้ง ประเพณีปฏิบัติของชุมชนที่เกิดขึ้นในรอบวัน รอบเดือน รอบปี หรือแต่ละ ฤดูกาล การทำ “ปฏิทินชุมชน” ทำให้คนทำงานชุมชนรู้ว่าช่วงเวลาหนึ่งๆ มีอะไรเกิดขึ้นบ้างในชุมชน
2. ทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมชุมชน เช่น การ อพยพเข้าไปทำงานในเมืองอาจส่งผลต่อการขาดแคลนกำลังคนที่จะช่วย จัดการปัญหาภัยพิบัติในชุมชน
3. ทำให้สามารถวางแผนเพื่อการรับมือภัยพิบัติได้ดีขึ้นเพราะปฏิทินชุมชนจะ ทำให้เราประเมินสถานการณ์ได้ล่วงหน้าและเห็นความสัมพันธ์ที่ส่งผล กระทบซึ่งกันและกันระหว่างภัยพิบัติกับสถานการณ์ทางสังคมของชุมชน

เครื่องมือชิ้นที่ ๓

ตารางทุนชุมชน

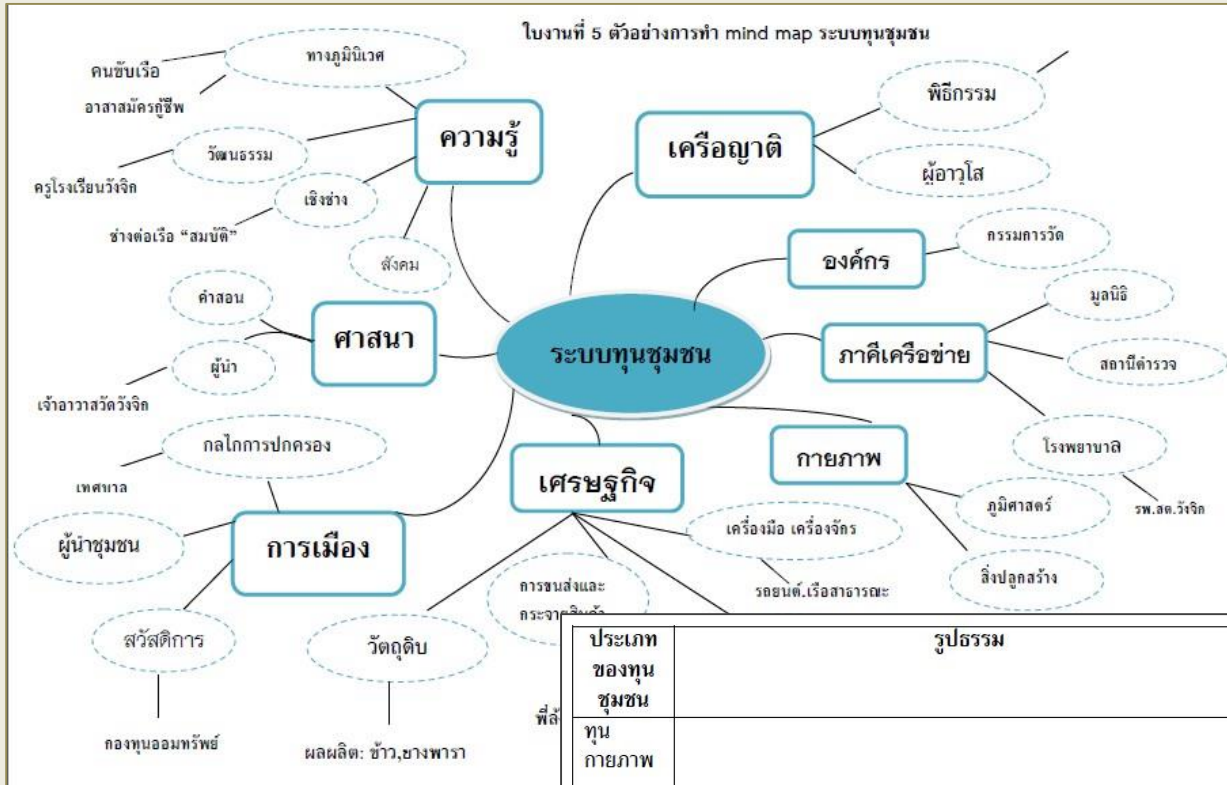
- ชุมชนไม่ใช่ภาชนะว่าง
- การเตรียมพร้อมเริ่มที่การสำรวจศักยภาพของตน
- ฟังตนเองคู่กับฟังเครือข่าย
- ทุนสำหรับช่วยผู้อื่น
- ทุกหลากหลายมิติ: ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ ทุนปัญญา ทุนมนุษย์ และทุนองค์กร เครือข่าย

แบบฝึกหัด 1: ฟังความคิดเห็นชุมชน

ใบงานที่ 5 ตัวอย่างการทำ mind map ระบบทุนชุมชน

ประเภทของทุนชุมชน	รูปธรรม	คุณค่าหรือประโยชน์	ผู้มีบทบาทเกี่ยวข้อง	ช่องทางเข้าถึง
ทุนกายภาพ				
ทุนเครือญาติ				

ระดมความคิดและข้อมูลเกี่ยวกับทุนหลากหลายในชุมชน

ประโยชน์ของตารางทุนชุมชน

■ ประโยชน์ของการทำตารางทุนชุมชน ■

1. ชุมชนตระหนักถึงศักยภาพที่ตนมี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมมั่น และเห็นแนวทางการใช้ประโยชน์จากสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ในชุมชน
2. การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับทุนชุมชนทำให้สะดวกในการนำมาพิจารณาระดมทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ได้ในสถานการณ์ที่จำเป็น

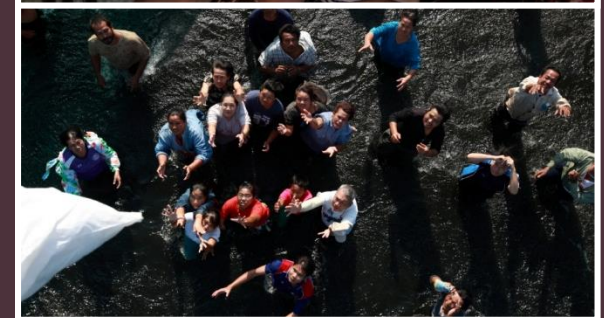

เครื่องมือชิ้นที่ ๘

ระบบสุขภาพและการแพทย์ฉุกเฉิน

- ระบบบริการสุขภาพต้องปรับเพื่อรับมือภาวะภัยพิบัติ
- เป็นการทบทวนระบบที่เกี่ยวข้อง
- เพื่อเตรียมพร้อมอุปกรณ์เวชภัณฑ์และการประสานงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน
- วางแผนสำหรับสถานที่และระบบบริการภาคสนาม การส่งต่อและการออกหน่วย

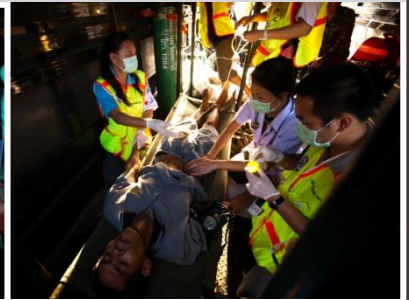

ประโยชน์การทำผังระบบสุขภาพ และการแพทย์ฉุกเฉิน

■ ประโยชน์ของการทำระบบบริการสุขภาพ และการแพทย์ฉุกเฉิน ■

ผังความคิด “ระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ฉุกเฉิน” เป็นเครื่องมือเพื่อ
การทบทวนและระดมข้อมูลเกี่ยวกับสถานะ ปัญหาและทางออกของบริการสุขภาพ
และการแพทย์ฉุกเฉินในสถานการณ์ภัยพิบัติ ชุดคำถามที่ระบุไว้ในเครื่องมือนี้จะช่วย
ให้มีการประเมินระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ฉุกเฉินได้อย่างรอบด้าน ทำให้
เห็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ความเสี่ยงที่มี และสามารถคัดเลือกประเด็นปัญหาสำคัญที่
จะต้องวางแผนเพื่อรองรับให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

เครื่องมือชิ้นที่ ๙

เรื่องเล่าภัยพิบัติ

- ส่งเสริมคุณค่าของงาน
- สร้างแรงบันดาลใจ
- ถอดบทเรียนผ่านรูปธรรม
- เรียนรู้ความหมาย
- สร้างสรรค์จินตนาการ
- การตรึกตรองอย่างลึก
- เรื่องเล่าไร้พั้ง
- ปรับเปลี่ยนค่านิยม
- ขับเคลื่อนพลังทางสังคม

รูปแบบ: เรื่องเล่าภัยพิบัติ

เรื่อง.....
สถานการณ์และสถานที่.....
.....
.....

บุคคลที่เกี่ยวข้อง
.....
.....
.....

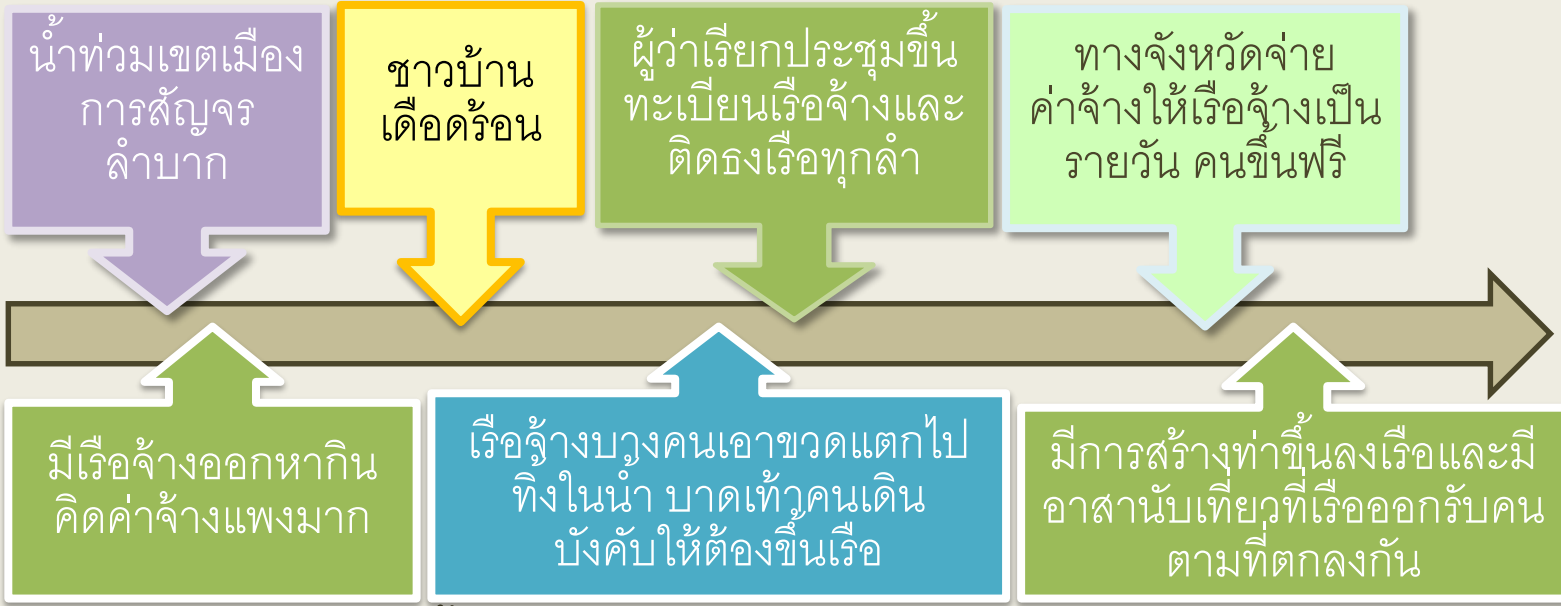
บทเรียนจากเรื่องเล่า: .....
.....
.....

จับคู่เล่าเรื่องภัยพิบัติที่ประทับใจแล้วช่วยกันเอาใส่แบบบันทึก

แบบฝึกหัด: เรื่องเล่าภัยพิบัติ

เรื่อง..ระบบเดินเรือสาธารณะ.....
สถานการณ์.. น้ำท่วมใหญ่เมือง
นครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๔

บุคคลที่เกี่ยวข้อง
1...ผู้ว่าราชการจังหวัด.....
2...เรือจ้าง.....
3...อาสาสมัครดูแลเรือ .....

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากเรื่องนี้: ... ระบบสัญจรระหว่างการเดินทางเกิดอุบัติเหตุหากขาดการจัดการจะเป็นปัญหาซ้ำเติมผู้ประสบภัย การจัดการระบบต้องมีการขึ้นทะเบียน การจัดการค่าจ้างให้เป็นเหมาะสม และมีระบบการควบคุมดูแลซึ่งทำได้โดยอาสา

จับคู่เล่าเรื่องภัยพิบัติที่ประทับใจแล้วช่วยกันเอาใส่แบบบันทึก

ประโยชน์ของเรื่องเล่าภัยพิบัติ

■ ประโยชน์ที่ได้จากเครื่องมือ “เรื่องเล่าภัยพิบัติ” ■

1. เป็นการทบทวนประสบการณ์การเผชิญภัยพิบัติ ทำให้เห็นถึงความพร้อม จุดแข็ง จุดอ่อน และสิ่งที่ควรระมัดระวังในกรณีที่เกิดภัยพิบัติขึ้นอีก
2. เป็นการสร้างความเข้าใจร่วม ความรู้สึกร่วม ผ่านชะตากรรมร่วมกันของ ชุมชน ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของชุมชน ความสัมพันธ์ชุมชน เหนียวแน่นขึ้น
3. การเล่าเรื่องราวการเผชิญภัยพิบัติช่วยให้เห็นถึงศักยภาพ ทุนชุมชน และความสามารถ โดยเฉพาะ “คุณภาพ” ของคนต่อสู้อุตุน และใช้ ไหวพริบ ความพยายามจนฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ มาได้ ทำให้เกิดความ ภาคภูมิใจ มั่นใจที่จะเผชิญภัยพิบัติได้
4. เรื่องเล่าที่ถูกบันทึกเรียบเรียงไว้จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ ชุมชน

ลองทำดู: แบบฝึกหัด
เครื่องมือชิ้นที่ ๑ ๓ ๔ ๖ ๙

เครื่องมือชิ้นที่ ๑

ประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ: กิจกรรมการเรียนรู้

๑. อ่านเรื่องราวประสบการณ์การเกิดภัยพิบัติในชุมชน จากเอกสารตัวอย่าง
๒. นำเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่านมาเขียนลงในเส้นทางประวัติศาสตร์
๓. จากเหตุการณ์ในเส้นทางประวัติศาสตร์ นำมาลงในตารางวิเคราะห์เพื่อถอดบทเรียนจากประสบการณ์ในอดีต

เครื่องมือชิ้นที่ ๑

ประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ

เดิมเกิดอุทกภัยเกือบทุกปี เพราะพื้นที่บริเวณแม่น้ำตาปีโค้งวนเป็นวังน้ำรอบหมู่บ้าน เมื่อเข้าฤดูน้ำหลาก เดือนสิบเอ็ด-สิบสอง ระดับน้ำในแม่น้ำตาปีสูง ก็เอ่อล้นเข้าท่วมบ้านเรือนที่อยู่บริเวณที่ต่ำเป็นประจำสม่ำเสมอ

2531 น้ำป่า พายุฝนและดินโคลนถล่มที่กะทูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช น้ำ ดินโคลน พร้อมท่อนซุงไหลบ่ามาถึงตำบลถ้ำพรรณรา สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนลุ่มน้ำตาปี

2554 มีการเตือนภัยว่าจะเกิดน้ำท่วมใหญ่ในช่วงเดือนเมษายน ทุกคนต่างคิดว่าเป็นไปไม่ได้ แต่ก็เกิดน้ำเอ่อล้นแม่น้ำทะเล็กเข้าท่วมหมู่บ้านสูงกว่า 2 เมตร

พ.ศ. 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555

2505 ลมพายุโซนร้อนแหลมตะลุมพุก

2518 น้ำตาปีในหลากช่วง พ.ย.-ธ.ค. และน้ำทะเลหนุน 3-4 วัน/น้ำมากสูงราว 6 เมตร และมีดินโคลนถล่ม

หลังการสร้างอ่างเก็บน้ำที่กะทูน ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ไม่มีน้ำท่วมอีกเลย ชาวบ้านพากันต่อเติมได้ถุนบ้านที่เคยโล่งเป็นบริเวณพักอาศัย

ตัวอย่างเส้นทางประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ อ. ถ้ำพรรณรา นครศรีธรรมราช

เครื่องมือชิ้นที่ ๑

ประวัติศาสตร์ภัยพิบัติ

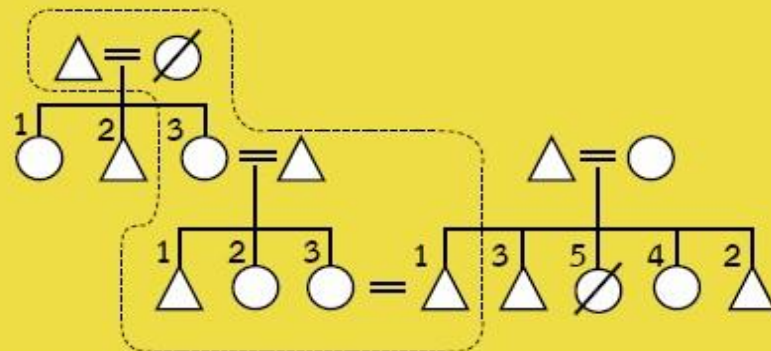
พ.ศ.	เดือนที่เกิด	ประเภทภัยพิบัติ	ระยะเวลา	ความรุนแรง (ตาย-เจ็บ) ความเสียหาย (ทรัพย์สิน)	กลุ่มเสี่ยง	ผลกระทบและบทเรียน	พ.ศ.	พ.ย.	น้ำป่า พายุฝน และดินโคลนถล่มที่กะพูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช น้ำ ดินโคลนพร้อมท่อนซุงไหลป่ามาถึงตำบลถ้ำพรรณรา	3-4 วัน	รุนแรงมาก สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนในลุ่มน้ำตาปีที่น้ำถูกโคลนถมสูงขึ้น 1-2 เมตร ทำให้ทำนาต่อไปไม่ได้ ชาวบ้านต้องหันมาทำสวนยางและสวนปาล์ม เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> บ้านในที่ลุ่ม บ้านที่สร้างไม่แข็งแรง 	หลังการสร้างอ่างเก็บน้ำที่กะพูน ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ไม่มีน้ำท่วมอีกเลย ชาวบ้านพากันต่อเติมใต้ถุนบ้านที่เคยโล่งเป็นบริเวณพักอาศัย
ก่อน พ.ศ. 2531 เกิดแทบทุกปี	เดือน พ.ย.-ธ.ค.	น้ำตาปี ไหลหลากเข้าท่วมบ้านเรือนเป็นประจำแทบทุกปี	ประมาณ 2-3 เดือน	ไม่รุนแรง น้ำค่อยๆ ท่วมสูงขึ้น ชาวบ้านปรับตัวอยู่บนบ้านยกใต้ถุนสูง มีเรือทุกบ้าน		ชุมชนพึ่งตนเองได้มากด้วยการปรับตัวอยู่กับน้ำท่วม เป็นธรรมชาติ	2531	พ.ย.	น้ำป่า พายุฝน และดินโคลนถล่มที่กะพูน อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช น้ำ ดินโคลนพร้อมท่อนซุงไหลป่ามาถึงตำบลถ้ำพรรณรา	3-4 วัน	รุนแรงมาก สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชุมชนในลุ่มน้ำตาปีที่น้ำถูกโคลนถมสูงขึ้น 1-2 เมตร ทำให้ทำนาต่อไปไม่ได้ ชาวบ้านต้องหันมาทำสวนยางและสวนปาล์ม เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> บ้านในที่ลุ่ม บ้านที่สร้างไม่แข็งแรง 	หลังการสร้างอ่างเก็บน้ำที่กะพูน ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมา ไม่มีน้ำท่วมอีกเลย ชาวบ้านพากันต่อเติมใต้ถุนบ้านที่เคยโล่งเป็นบริเวณพักอาศัย
2505	ต.ค.	พายุโซนร้อนแหลมตะลุมพุกพัดเข้าถล่มหมู่บ้าน	หนึ่งวันหนึ่งคืน	รุนแรงพอลมควม ลมพัดนำคลื่นมาก พ้ามืดดำ ต้นไม้หักโค่น คนไม่กล้าลงจากบ้านต้นไม้หักโค่นหลังคาบ้าน หลุดพังหลายหลัง	คนแก่ เด็ก บ้านที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน	มีทหารเข้ามาให้ความช่วยเหลือ นับเป็นครั้งแรกที่มีความช่วยเหลือจากภายนอก	2554	เม.ย.	มีการเตือนภัยว่าจะเกิดน้ำท่วมใหญ่ ทุกคนต่างคิดว่าเป็นไปได้แต่ก็เกิดน้ำเอ่อล้น แม่น้ำทะเลลักเข้าท่วมหมู่บ้านสูงกว่า 2 เมตร		รุนแรงมาก น้ำท่วมเข้าหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว ตัดขาดการติดต่อกันของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> บ้านที่สร้างไม่แข็งแรง บ้านชั้นเดียว บ้านที่ย้ายลงมาอาศัยที่ชั้นล่าง 	ชาวบ้านหันมาสร้างบ้านยกพื้นใต้ถุนหรือต่อเติมชั้นสอง มีการจัดตั้งกลุ่มอาสา กู้ชีพ-กู้ภัยที่มีความสามารถสูง
2518	พ.ย.-ธ.ค.	น้ำตาปีหลากพร้อม กับน้ำทะเลหนุนสูงทำให้น้ำท่วมถึง 6 เมตรและโคลนถล่ม	3-4 วัน	รุนแรงพอลมควม ที่น้ำเสียหายเกือบหมด ต้องหาหอยอิมเป็นหนึ่ลิน	บ้านใกล้ฝั่ง แม่น้ำตาปี น้ำท่วมรุนแรงและเกิดดินริมฝั่งหลาย	น้ำท่วมทำให้บ้านเรือนจำนวนหนึ่งเสียหายดินริมฝั่ง แม่น้ำทะเลจากกรกัดเซาะของสายน้ำ							

จากเส้นทางประวัติศาสตร์มาสู่การถอดบทเรียนประสบการณ์ภัยพิบัติ

เครื่องมือชิ้นที่ ๓ ฟังเครือญาติ

- = สัญลักษณ์แทนผู้หญิง
- △ = สัญลักษณ์แทนผู้ชาย
- = ไม่ระบุเพศ
- △ ⊂ △ = ซ้ำมเพศ
- ⊙ △ = ป่วย
- ⊘ △ = การตาย
- △ = ○ = สัญลักษณ์การแต่งงาน
- △ ≠ ○ = สัญลักษณ์การหย่าร้าง
- △ III ○ = ความสัมพันธ์มีปัญหาขัดแย้ง
- △ III → ○ = สามีกระทำรุนแรงต่อภรรยา
- △ = ○ = สัญลักษณ์หม้าย
- △ = ⊘ = สัญลักษณ์หม้าย

○₁ = △ = ○₂ = สัญลักษณ์การมีภรรยาสองคน (ตัวเลขแทนลำดับภรรยา)

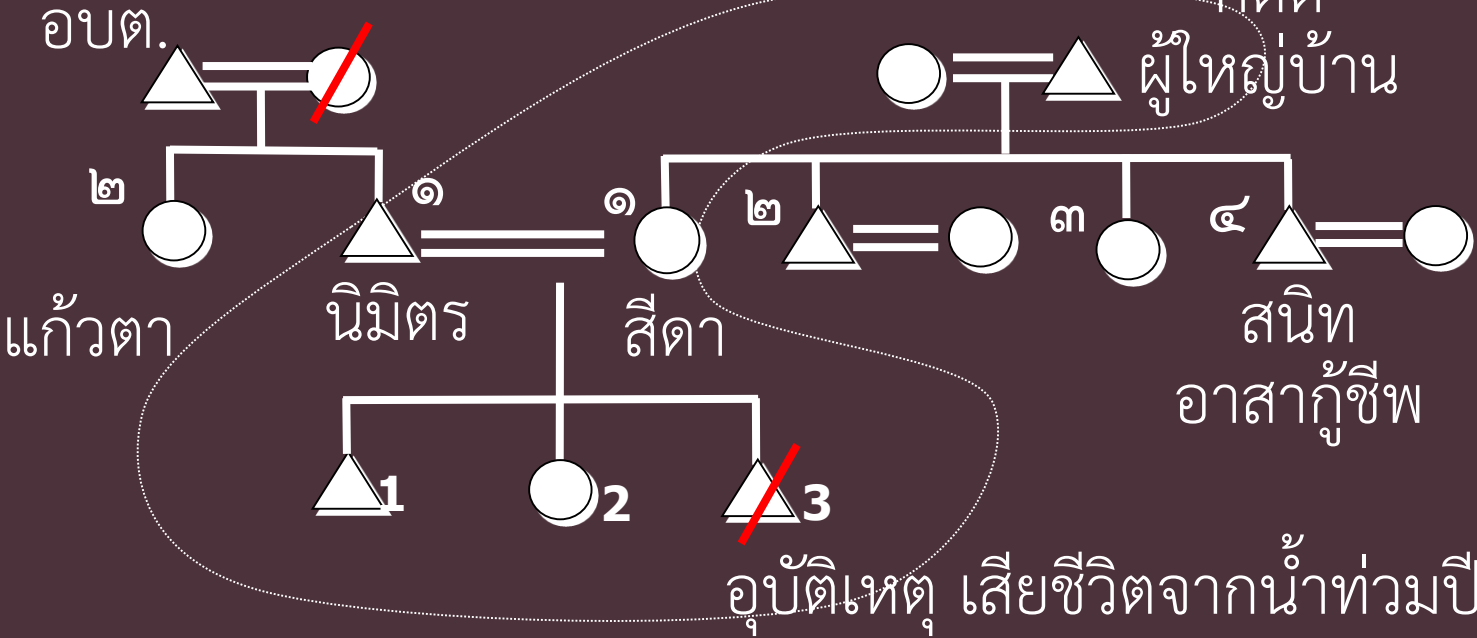

= สัญลักษณ์เส้นประ
 แสดงการอยู่อาศัย
 ในบ้านหลังเดียวกัน

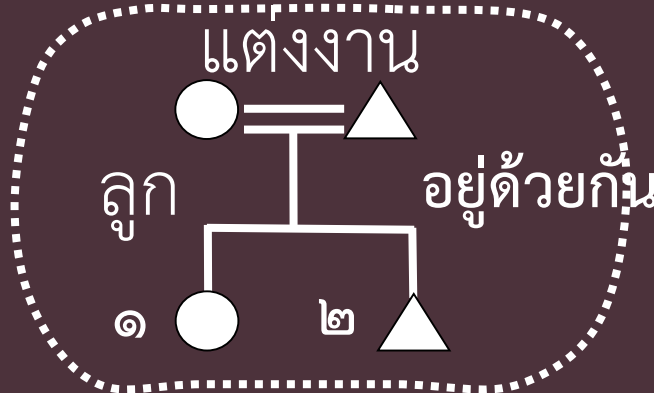

กิจกรรม: ทดลองถอดผังเครือญาติ

สมสมัย

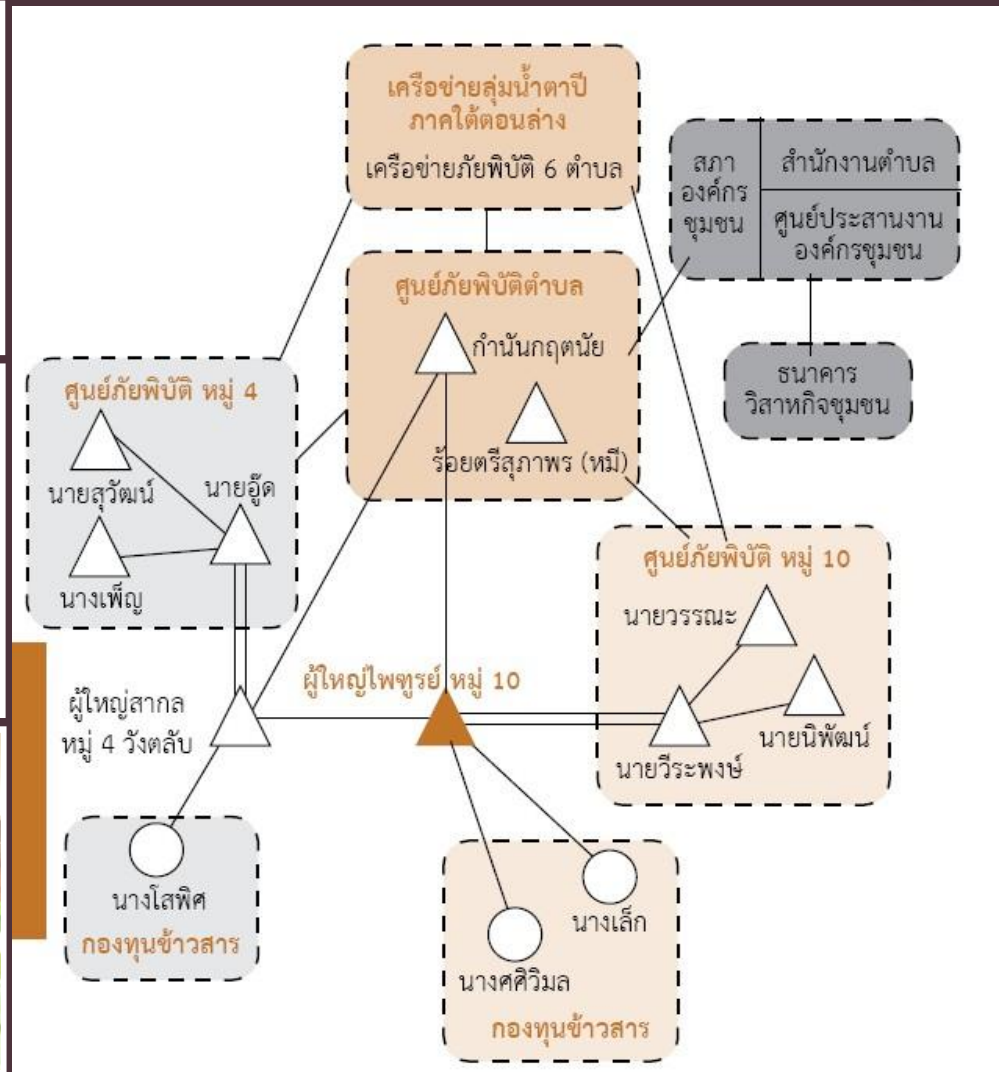
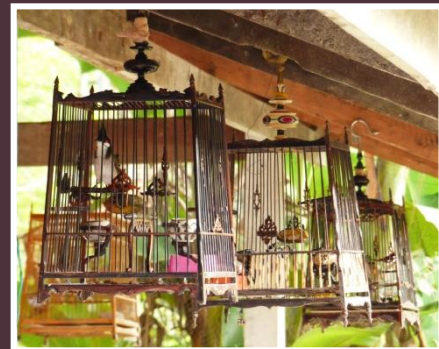
- = ชาย
- ▲ = หญิง
- ~~●~~ ~~▲~~ = ตาย

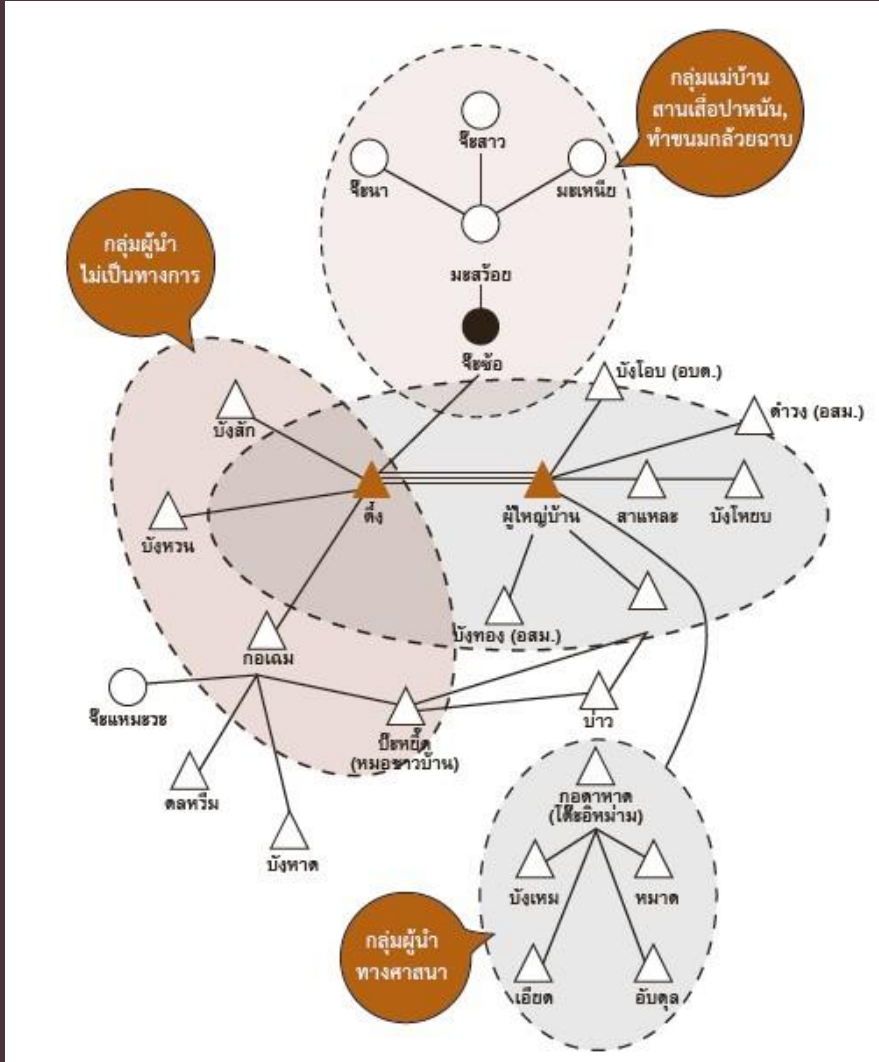
- ~~●~~ ~~▲~~ = หย่า
- ~~▲~~ = ไม่ถูกกัน
- (๔๒) อายุ
- ▲ # ๑๑ บ้านเลขที่

เครื่องมือชิ้นที่ ๔

ผังเครือข่ายและองค์กรชุมชน

แบบฝึกหัด: พังเครือข่ายขององค์กรชุมชน

- เริ่มจากคน (หรือตัวละคร) ที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน
- เชื่อมโยงออกสู่องค์กร, กลุ่ม, กรรมการ, หรือ “กองทุน”
- ทั้งองค์กรที่เป็นทางการและที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มงานอดิเรก กลุ่มเพื่อนสนิท
- โยงจาก “กลุ่ม” เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย
- เพิ่มเติมข้อมูลที่จำเป็นได้ตามต้องการ

พังเครือข่ายขององค์กรคือแผนผังความสัมพันธ์

เครื่องมือชิ้นที่ ๖

ปฏิทินชุมชน ปฏิทินภัยพิบัติ

- ปฏิทินกิจกรรมในชุมชน
- กิจกรรมทางเศรษฐกิจ
  - อาชีพ การทำมาหากิน
  - การอพยพย้ายถิ่น
  - แรงงานต่างพื้นที่
- กิจกรรมทางวัฒนธรรม
  - ประเพณี เทศกาล
- ปฏิทินการเกิดภัยพิบัติ
- ปฏิทินกิจกรรมเพื่อการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

แบบฝึกหัด: ปฏิทินชุมชน ปฏิทินภัยพิบัติ

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. การประกอบอาชีพ												
• นาปี						ไถ	ปักดำ	ฉีดยา				เกี่ยว
• สวนยางพารา				ผลัดใบ		หวาน						
• สวนปาล์ม												
• สวนผลไม้ (เงาะ มังคุด)						เก็บขาย	เก็บขาย					
2. ทำประมง												
• เลี้ยงปลาในกระชัง												
3. รับจ้างทั่วไป												
• รับจ้างกรีดยาง (ช่วงปิดกรีด)												
ปฏิทินภัยธรรมชาติ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
น้ำหลากธรรมชาติ									2 เดือน			
เหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ พ.ศ. 2554				ท่วมเร็ว								
					ท่วมมาก							
ปฏิทินรับมือภัยพิบัติ												
ทบทวนและจัดทำแผนภัยพิบัติ												
ซ่อมฝายชุมชน												
ทำแนวกันกันชายฝั่งทะเลลาย												
ตรวจสอบความแข็งแรงกระชังปลา												

อ่านเหตุการณ์จากเอกสารแล้วช่วยกันจัดทำปฏิทินภัยพิบัติชุมชน

เครื่องมือชิ้นที่ ๙

เรื่องเล่าภัยพิบัติ

- ส่งเสริมคุณค่าของงาน
- สร้างแรงบันดาลใจ
- ถอดบทเรียนผ่านรูปธรรม
- เรียนรู้ความหมาย
- สร้างสรรค์จินตนาการ
- การตรึกตรองอย่างลึก
- เรื่องเล่าไร้พั้ง
- ปรับเปลี่ยนค่านิยม
- ขับเคลื่อนพลังทางสังคม

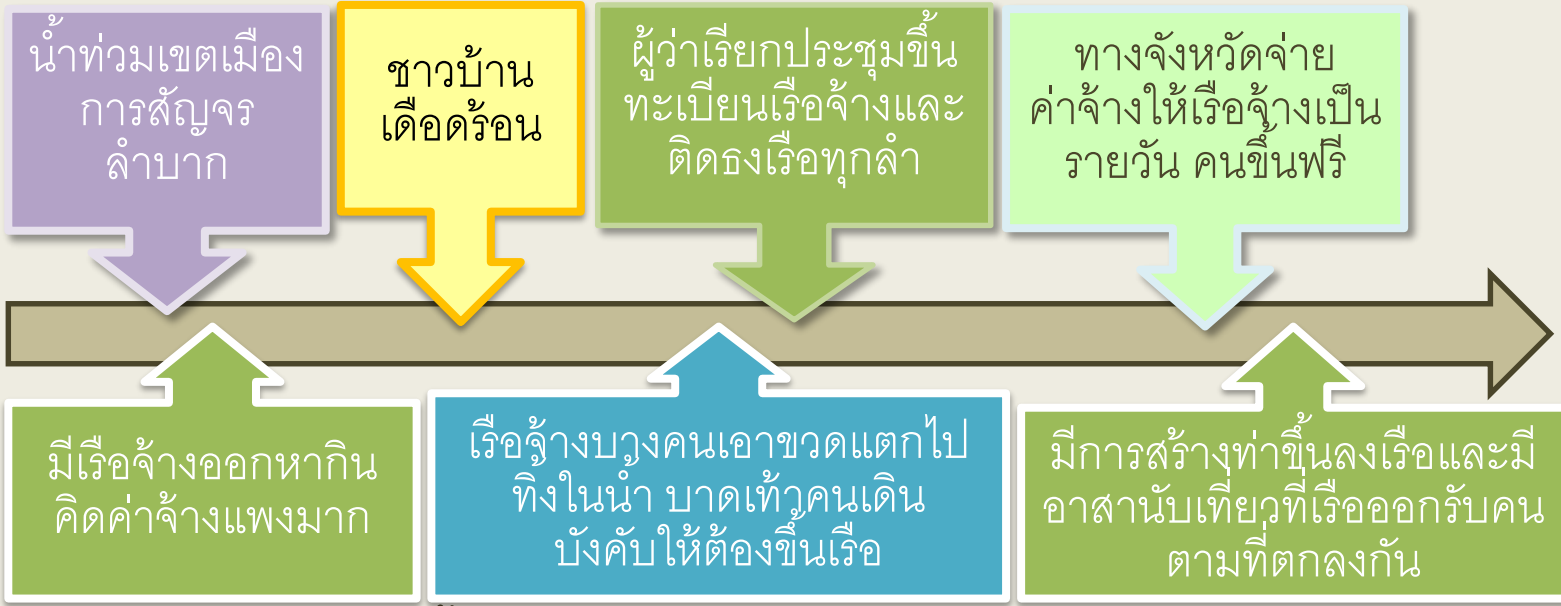

แบบฝึกหัด: เรื่องเล่าภัยพิบัติ

เรื่อง..ระบบเดินเรือสาธารณะ.....
สถานการณ์.. น้ำท่วมใหญ่เมือง
นครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๔

บุคคลที่เกี่ยวข้อง
1...ผู้ว่าราชการจังหวัด.....
2...เรือจ้าง.....
3...อาสาสมัครดูแลเรือ .....

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากเรื่องนี้: ... ระบบสัญจรระหว่างการเดินทางเกิดอุบัติเหตุหากขาดการจัดการจะเป็นปัญหาซ้ำเติมผู้ประสบภัย การจัดการระบบต้องมีการขึ้นทะเบียน การจัดการค่าจ้างให้เป็นเหมาะสม และมีระบบการควบคุมดูแลซึ่งทำได้โดยอาสา

จับคู่เล่าเรื่องภัยพิบัติที่ประทับใจแล้วช่วยกันเอาใส่แบบบันทึก

รูปแบบ: เรื่องเล่าภัยพิบัติ

เรื่อง.....
สถานการณ์และสถานที่.....
.....
.....

บุคคลที่เกี่ยวข้อง
.....
.....
.....

บทเรียนจากเรื่องเล่า: .....
.....
.....

จับคู่เล่าเรื่องภัยพิบัติที่ประทับใจแล้วช่วยกันเอาใส่แบบบันทึก

การนำเครื่องมือภัยพิบัติชุมชนไปดำเนินการในชุมชน

- ทหารเรือแกนนำชุมชนเรื่องการนำเครื่องมือภัยพิบัติมาใช้
- จัดกิจกรรมอบรมและเก็บข้อมูล
- จัดทำแฟ้มข้อมูล/ระบบข้อมูลตามที่ได้จากเครื่องมือต่างๆ
- นำข้อมูลไปพิจารณาเมื่ออบรมทีมงานและเมื่อทำกิจกรรมเรื่องภัยพิบัติ
- ปรับปรุงข้อมูลให้ถูกต้องและทันสมัยตามการณ์เสมอ

